

«Cash τέκνον μου, cash»!

του Γιάννη Μηλιού

Δεν είναι λίγοι εκείνοι που ισχυρίζονται ότι η ελληνική γλώσσα είναι η ακριβέστερη του κόσμου. Τον ισχυρισμό αυτό δεν μπορώ να τον ελέγξω, καθότι ούτε γλωσσολόγος είμαι, ούτε συγκριτικές γλωσσολογικές έρευνες έχω διεξαγάγει. Γνωρίζω όμως ότι η ελληνική γλώσσα έχει μια τουλάχιστον αδυναμία:

Δεν διαφοροποιεί τη λέξη χρεοκοπία (bankruptcy = πτώχευση) από την *αθέτηση χρεωστικών υποχρεώσεων* (default). Αποτέλεσμα είναι οι δύο έννοιες να συγχέονται και πολλοί να θεωρούν ότι η πιθανολογούμενη *αθέτηση των χρεωστικών υποχρεώσεων του ελληνικού Δημοσίου* (default) σημαίνει και «λουκέτο» στις οικονομικές δραστηριότητες του κράτους, κατ' αναλογία με την (πιθανή) πτώχευση μιας επιχείρησης αν αυτή υποχρεωθεί σε *αθέτηση χρεωστικών υποχρεώσεων*. Τα κράτη όμως δεν βάζουν λουκέτο, δεν πτωχεύουν, παρά τη διάσημη περί του αντιθέτου απόφαση του Χαρίλαου Τρικούπη. Αναγκάζονται ή/και αποφασίζουν να *αθετήσουν τις υποχρεώσεις τους προς τους δανειστές τους* (εγχώριες και αλλοδαπές τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, άλλα κράτη και διεθνείς οργανισμούς). Αυτό σημαίνει κατά κανόνα ότι μπαίνουν σε μια διαδικασία *διαπραγμάτευσης με τους πιστωτές τους για την αναθεώρηση των συμβολαίων δανεισμού που αθετούνται, πράγμα που έχει επιπτώσεις στη δυνατότητα του κράτους να συνεχίζει να δανείζεται.*

Στις περιπτώσεις της «ελεγχόμενης *αθέτησης πληρωμών*», όπως αυτή που εικάζεται ότι θα λάβει χώρα στην περίπτωση της Ελλάδας, οι *διαπραγματεύσεις* μπορεί να αρχίσουν πριν ανακοινωθεί η *αθέτηση πληρωμών* και η *κατάληξή τους* να είναι μια νέα, αναθεωρημένη, συμφωνία δανεισμού με ευνοϊκότερους όρους για τον δανειζόμενο (εν προκειμένω το ελληνικό δημόσιο). Για παράδειγμα, μπορεί να συμφωνηθεί μέρος από τα ομολογιακά δάνεια να διαγραφεί και το υπόλοιπο να πληρωθεί σε μεταγενέστερο χρόνο κλπ., με την έκδοση κάποιων νέων ομολόγων που θα διέπονται από διαφορετικούς όρους (νομικό πλαίσιο, εγγυήσεις, επιτόκια, ημερομηνίες πληρωμής τόκων κλπ.).

Ο λόγος για τον οποίο οι δανειστές αποδέχονται τέτοιες απώλειες είναι είτε διότι δεν μπορούν να κάνουν αλλιώς (σταθμίζοντας την πιθανότητα να εισπράξουν ακόμα λιγότερα, π.χ. με την κατάρρευση της τιμής των ομολόγων στη δευτερογενή αγορά), είτε διότι υποχρεώνονται να συμμορφωθούν από την πίεση των κυβερνήσεων και των διεθνών οργανισμών, που θεωρούν ότι το συνολικό συμφέρον του καπιταλιστικού συστήματος εξυπηρετείται καλύτερα με την επαναδιαπραγμάτευση ενός δημόσιου χρέους, του οποίου η μέχρι τότε δυσκολία εξυπηρέτησης εξέτρεφε κινδύνους για τη διεθνή χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Βεβαίως οι δανειστές του Δημοσίου δεν αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο αλλά ένα ετερογενές άθροισμα τραπεζών, ασφαλιστικών ταμείων, αμοιβαίων κεφαλαίων κλπ. από διαφορετικές χώρες, συνεπώς με διαφοροποιημένες επιδιώξεις και συμφέροντα. Οι ελληνικές τράπεζες για παράδειγμα (όπως και ορισμένες αλλοδαπές τράπεζες, π.χ. η γαλλοβελγική Dexia), που έχουν μεγάλη έκθεση στο χρέος του ελληνικού κράτους και αναγκαστικά θα ανακεφαλαιοποιηθούν υπό δημόσιο πλέον έλεγχο, επιδιώκουν με κάθε διαθέσιμο μέσο να αποτρέψουν την προοπτική *αθέτησης - επαναδιαπραγμάτευσης του ελληνικού χρέους*. Αντίθετα, ο κ. Μπαρόζο, εκφράζοντας την άποψη των περισσότερων και ισχυρότερων ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, δήλωνε πριν λίγες μόλις μέρες: «Προτείνουμε τώρα να δράσουν συντονισμένα τα κράτη - μέλη για την

ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών και για να ξεφορτωθούν έτσι το τοξικό ενεργητικό που ενδεχομένως έχουν».

Αν προσπαθήσουμε να διευρύνουμε την εικόνα μας, και αντί για μόνο το δένδρο (την ελληνική κρίση) κοιτάξουμε το δάσος (την παγκόσμια οικονομική κρίση), τότε θα φτάσουμε στο συμπέρασμα ότι η κρίση δεν είναι δυνατόν να αμβλυνθεί χωρίς μια εκτεταμένη καταστροφή κεφαλαίου, κυρίως δανειακού κεφαλαίου. Η επαναδιαπραγμάτευση των χρεών θα καταστεί ο κανόνας, όχι μόνο αναφορικά με το δημόσιο χρέος αλλά και με κάθε μορφή (επιχειρηματικού ή μη) ιδιωτικού χρέους.

Την κατάσταση αυτή περιγράφει με τον καλύτερο τρόπο ένα πρόσφατο περιστατικό που μου διηγήθηκε αυτόπτης μάρτυρας. Σε κοινωνική συνάντηση εξεχόντων μελών της καλής ελληνικής κοινωνίας παρευρισκόταν ένας διαπρεπής ιερωμένος, που το όνομά του είχε συνδεθεί με σκάνδαλο εκποίησης δημοσίων ακινήτων. Όταν ρωτήθηκε από νεαρό συνδαιτυμόνα σχετικά με το τι πρέπει να κάνει κανείς στις δύσκολες μέρες που περνάμε, προτίμησε να αναφερθεί όχι στην πνευματική ανάταση, αλλά στα εφήμερα του μάταιου τούτου κόσμου: «Να κρατήσει μόνον cash τέκνον μου», του είπε, «cash και τίποτε άλλο!»

Οι συμβουλές του ιερωμένου αποτελούν σαφή υπαινιγμό για το ότι οι δανειστές κάθε είδους (δηλαδή οι κάτοχοι χρεογράφων και εταιρικών αξιογράφων) πρόκειται να αντιμετωπίσουν παγκοσμίως πολύ μεγάλες απώλειες την επόμενη περίοδο.

Όμως, το έχουμε γράψει ξανά από αυτές εδώ τις στήλες, ο αντίπαλος δεν είναι οι «δανειστές» αλλά το κεφάλαιο. Όποιο (δημόσιο ή ιδιωτικό) χρέος και αν «κουρευτεί», η λιτότητα, η κατάργηση κοινωνικών δικαιωμάτων και η αντιδραστική αναδιάρθρωση της οικονομίας και κοινωνίας δεν θα σταματήσουν. Αντίθετα θα ενταθούν! Τίποτα δεν θα καλυτερεύσει στη ζωή μας, αν δεν τους σταματήσουμε, αν δεν τους ανατρέψουμε.